

מתיקות השבת

פרשת
בהר-בחוקותי
תשפ"ו

יו"ר ע"י קהל לובלין בארה"ק

בראשות הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזעז שליט"א

תלמידו של פוסק הדור בעל "שבט הלוי" זצוק"ל

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

יוסף ה' עליכם... אלה פעמים

אל מערכת 'מתיקות', אני מצרף בזאת ספור אישי שיש בו לקח רב. אשמח אם תכניסו אותו בגיליון הנפלא שלכם (מכתב זה נשלח למערכת ופורסם בגיליון מתיקות השבת בה"ב תשפ"ו).

מאז חתנתי לפני כעשרים שנה אני לומד בכולל, המשכרת שלי דלה מאד, אני חי איה שאומרים 'מהיד לפה'. לפני כשבועיים ערכתי קניה בחנות בקני ברק ובקפה היה יהודי מקגר שער קניה ולא היה לו מספיק כסף לשלם, היה חסר לו שמונים ושנים שקלים, התלבטתי האם אעשה אתו חסד ואתן לו את הסכום הזה, כי מצד שני הייתי צריך את הכסף בשביל קניות נוספות, אך התגברתי והתחזקתי בבשחון בה. הוצאתי מכיסי את הסכום ונתתי למוכר, היהודי העריר מאד את החסד הזה והודה לי מקרב לב ואני המשכתי לדרך.

כעת, בני ביתי צפו ממני שאקנה דברים נוספים ולא נשאר לי כסף בכיס כדי לקנות, ומכיון שלא רציתי לספר שנתתי את הכסף לצדקה, לכן פניתי לבית הקנסות הסמוך לחנות לתפלת מנחה מקדמת.

בתפילתי הודיתי לה' שזכה אותי לגמל חסד וצדקה עם אותו יהודי ובששתי ממנו יתברך שיתן לי שפע גדול ולב רחב לגמל תמיד הרבה צדקות וחסדים. כשיצאתי מבית הקנסות בסיום התפלה, נגש אלי אברה נשוא פנים וברכני בשלום בלחיצת יד וקרא לדבר אתי בצד.

וכך הוא אמר: קוראים לי אפרים,

« המשך המעשה בעמוד ד

♦ משיחורניו של מורינו הגה"צ שליט"א ♦

מי יודע לספר?

והספירה היא הערכה, שאדם ש מעריך את הטוב שיש לו, הוא סופר אותו, וכשאדם מעריך את הטוב שיש לו, אינו בא לכלל קנאה, ועל כך נצטוינו בפרשת אמור שנאמר בין פרשת משפטים לפרשתנו בהר, לספר את העמר, שענינה לספר ולהעריך את חסדי ה' הפלולים בעמר, שהם המאכלים והמשקים שעל ידם אנו קמים בעולם ועל ידם אברינו בריאים, ונמצא שכל הטוב שיש לנו ברוחני ובגשמי, הכל כלול בחסד העמר שאנו מקבלים מה', שהרי בלעדי האכל לא היינו קמים בעולם ולא היינו יכולים לקבל שום טובה.

ואת ספירת שנות היובל סופרים דוקא בית דין ולא כל אדם, כדי ללמדנו שלא כל אדם יודע להעריך את הטוב שלו ולא לקנאות, ואף כשנזדממה לו שאינו מקנא, יתכן שהוא מטעה את עצמו ובאמת צפונה בלבו קנאה נוראה, ועליו לבוא אל הבית דין שהם התלמידים החכמים הצדיקים שהם נקיים מומדת הקנאה והם ילמדו אותו לספר ולהעריך את חסדי ה' שעליו ועל ידי כך להנצל מומדת הקנאה.

כל נהיה עבדים!

ונראה לומר שעבד הינו לאו דוקא עבד ממש, אלא גם כל דבר שאדם מכניס את עצמו תחת חבירו הוא דגמת עבדות, כמו שנאמר על הלווה מחברו (משלי כב): "עשיר ברשים ימשול ועבד לזה לאיש מלוה", וכמו כן, אדם שפועל או שמקנא בחברו, הוא נעשה כמו עבד לאותו חבר, כי הוא מקטין בזה את עצמו תחת חברו, וכל הרהור של קנאה והמדה שיש לאדם

"ויודבר ה' אל משה בהר סיני". בפרשת משפטים נאמר על עבד נרצע: "ועבדו לעלם", ונחז"ל דורשים שהוא משתחרר ביובל, ובפרשתנו מבאר שיוכל הינו ספירת שבע שמיטות, ואם כן צריך להבין מה ענין שחרור עבדים אצל ספירת שבע שמיטות שהעבד תלוי בהן?

מה בין יובל לשמטת עבדים

והנה, לגבי עבד רגיל, התורה אומרת שדינו שיעובד שש שנים, ומן הסתם העבד דואג לספר את השנים הללו על מנת לצאת לחרות בשנה השביעית. מה שאין כן מצות הספירה "וספרת לה" שנאמרה בשמיטה וביובל, שבשנת היובל העבד הנרצע יוצא לחרות, חז"ל (לקוטי שמעוני ויקרא תרנט) מבארים לנו שבית הדין מצוים על ספירה זו.

ונראה לבאר שהספירה שסופרים את השנים, יש בה תועלת גדולה, ועבד שסופר את שש שנות עבדותו, הוא מתעורר מכך לשוב בתשובה על שפחטאיו קנה לעצמו אדון בשו"ד, ומתחזק על ידי ספירתו להעריך את השנים הרבות שבהן הוא היה בן חורין ולא היה תחת מרות בשו"ד.

וההערכה הזו של העבד, היא דבר שבדרך כלל בא מאליי, שעל ידי הקשי שיש לו בעבדותו הוא מבין מה הפסיד מחמת חטאו, אבל עבד נרצע שמבקשתו להשאר עבד, נכר שאינו מפיר בחטאו, ושאינו מעריך את חיו ואת חרותו, אינו יודע לספר בעצמו את השנים מתי יצא לחרות, ורק בית הדין סופרים עבורו.

פניני אגדה

• הוה"צ ד' אליהו קאהן שליט"א
משגיח דושיבתנו

לכך זכות ולא לכך חובה

שנינו באבות (ז:): 'אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו'. לכאורה קשה, מה בא התנא למדנו בזה, מאחר וכבר שנינו בפרק הסודס (שם א' ו'): 'הוי דן את כל האדם לכך זכות'?

ונראה לומר, שבמשנה של 'הוי דן' התנא הרי דבר על כל אדם, כלשונו 'הוי דן את כל האדם לכך זכות', ובה התנא דבר על נסיון שיש לאדם כלפי בני אדם הרחוקים ממנו, שאינם חבריו הקרובים אליו, ומכיון שאצל בני אדם כאלו הנסיון של האדם הוא שקול האם לדונם לכך זכות או לכך חובה, לכן מלמדנו התנא לדון אותם לכך זכות.

אבל במשנה של 'אל תדון וכו', מדבר התנא על החברים הקרובים לאדם, כלשונו 'אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו', ובה התנא דבר על נסיון שיש לאדם כלפי חבריו הקרובים אליו, שמכיון שאצל חבריו הנסיון של האדם הוא קשה יותר מאשר אצל שאר בני אדם, שאדם נוטה יותר לדון את חבריו לכך חובה על מעשה רע שעשו, מפני שהוא מכיר בכך את מדותיהם ותכונותיהם, לכן בזה מזהיר התנא 'אל תדון את חברך', כלומר, שיש להזהר על כל פנים שלא לדונם לכך חובה (וע"ש בפרוש הרמב"ם והרע"ב).

כלפי חברו, הוא נכנס בזה לגדר עבדות לאותו אדם שמקנא בו.

ומעשה שספר אחד מנתיקי מגידי השעור בשיבתנו הקדושה, בשהיותו בגיל השדוכין, הציעו לו שדוף טוב מאד והוא רצה מאד את השדוף הזה, ולפתע הקדימו אדם אחר והשתדף עם אותו שדוף, והיה לו צער וחלישות הדעת גדולה מפה, והנה, כעבור כעשרים שנה, הוא שמע במקול שהודיע על פטירתה של אותה אשה שנפטרה ללא זש"ק, ואז הבין ממה ה' הצילו.

'מעשה אבות סימן לבנים'

למים, אותו מגיד שעור רצה בחור מסים לשדוף עבורו בתו, ואשתו בררה ושמעה על אותה המשפחה שיש בהם ילדים שאינם בקו הבריאות ולכן מנעה ממנו מלקדם את השדוף הזה, אבל המגיד שעור שהפיר את הבחור המדבר ונדע שהוא עצמו בחור איכותי מאד ברוחני ובגשמי, רצה מאד לקדם את השדוף הזה

וכמה פעמים דבר על כך עם בני ביתו, עד שלאחר כמה חדשים, בשעת ערב אחת, בני ביתו הסכימו לכה.

בבקר תכנן המגיד שעור לקדם את השדוף, אלא שלפתע נתו, באותו בקר נכנס אליו בנו הנשוי ואמר לו: אתמול בערב הבחור הזה התאסר!!! הדבר היה למגיד שעור פרעם ביום בהיר, ולא נותר לו אלא להתחזק ולהאמין שכשם שהאכזה שהיתה לו בעצמו בדומה לכך בבחורו היתה לוטובתו, כך גם כאן ה' עושה זאת לטובתו ולטובת בתו.

המורים ממעשה זה, שכל צער שנעשה לאדם, עליו לעמוד איתו ולא לבא לכלל קנאה וכעס על מי שלכאורה לקח לו את ההצלחה שלו, כי הכל מכון משמים והכל לטובתנו לעולם הזה ולעולם הבא, ומי שחי חיי אמונה כאלו ומעריך את הטוב שיש לו, הרי שחיו מאירים והוא מלא שמחה ואשר, ואשריו בעולם הזה וטוב לו בעולם הבא.

מתיקות ההודאה בזמני חשכה

כמו כן יש להודות לה' על העינים שהוא יתברך נתן לנו בגשמי, וגם ברוחני - להודות על העין טובה שיש לנו, והגם שנדמה לאדם שאינו בעל עין טובה, בכל זאת יודה לה' על העין טובה שעל כל פנים יש לו ועל המדות הטובות שזכה להן, כי

בהנחת התפילין של ראש יוש לכוך להודות לה' על אברי הראש וראוי לכלל הודאה לה' על שנתן לנו שכל להכיל במחנה דעות של אנשים שונים ורבים ולא להבין רק דעת של אנשים מסוימים בלבד בלי להבין אחרים.

לצאת לחרות מהחשכות

בציור שבכותרת הנליון: רואים במרכז יהודי שמפקיר את הפרות שבפרדס שלו ומכבד את העובדים ושבים במאור פנים להכנס ולהנות מהפרות. בצד של התמונה רואים יהודי שמוציא את עבדו לחרות ומעניק לו מתנות רבות תוך כדי שהוא אומר לו מילות שבח והערכה על כל מה שסיע לו.

מהו הקשר בין שחרור העבד לשנת השמיטה?

על כך במאמר 'מתיקות שחרור עבדים'.

פניני הלכה

• הרה"ג ר' יוסף מאנדל שליט"א •

ספירת העמר בבין השמשות

לפי הפוסקים הסוברים שספירת העמר בזמן הזה היא מדרבנן, לכן דייבדא אס אדם ספר בבין השמשות (שהוא ספק יום ספק לילה). יצא ידי חובת הספירה (מ"ב תפט ס"ק טו), מטעם שספק דרבנן להקל, ויש מחמירים לכתחלה לספר שוב לאחר צאת הכוכבים בלא בררה (אליה רבה). וכן מי שלא ספר לילה ויום והגיע בין השמשות של היום הבא, כל עוד שלא עבר זמן בין השמשות, יוכל לספר את היום הקודם, ועתה לא ספירה של יום הקאמול מדין ספק דרבנן להקל, ומכאן נאילך יוכל להמשיך לספר בברכה (אחרונים).

מכאן נבוא לדון במי שהתפלל בערב שבת בזמן פגל המנחה, ולאחר סבלת שבת נזכר שלא ספר את היום הקודם, מצד אחד הרי עדין לא הגיע זמן השקיעה, מאידך, אולי נאמר שכיון שסבל שבת ואסור במלאכה, אם כן בשבילו כבר הגיע יום השבת והיאך יספר ביום זה את הספירה של יום ששי שהוא חול.

ואפשר לחלק ולומר, שמה שאדם קבל עליו סבלת שבת מזמן פגל המנחה, אותו זמן נחשב בשבילו כיום שבת רק לגבי דברים של חלין שהוא אסור בהם, אבל לגבי מצוות התלויות בזמן, עדין נחשב זמן פגל המנחה ליום ששי, ולכן לגבי ספירת העמר שהיא מצוה התלויה בזמן, יוכל לספר את היום הקודם לפני השקיעה או אפילו בבין השמשות, ולהמשיך לספר בברכה, וכדין קריאת שמע שהיא תלויה בזמן, שקריאתה בתפלת פגל לא נחשבת לו אלא רק כקורא בתורה, ומציב לחזר ולקרותה בזמנה בליל שבת (וע"ע באור הלכה תפט ג).

כך עולם הבא, ואלו למלאכים ה' לא מחדש את הבריאה ולא מכין להם שכר לעולם הבא, ועל כן הם משבחים את ה' רק בשבח 'קדוש קדוש קדוש', ונבת קדוש יש בה גם לשון קדוה, הינו שהם נופלים בקידה לפני ה' ומקבלים בהכנעה את הנהגת ה' אתם בכך שהם לא זכו להיות כבני האדם שהם מבחר הברואים ותכלית הבריאה.

ולעומת המלאכים, יש לנו את הפנה גדול ביום הכפורים שאומר לפני ה' "כפר לעמך", ובמילת כפר יש בה לשון כף, מלשון נתינת כף אף כף גרעות ואהבה, שאנו שומחים בה' ונכניס תוקעים לו כף אל כף באהבה ובהודאה לשמו הגדול על כל הטוב שנתן לנו, שכן הפנה מודה ומלמד את העם להודות על האשפת חיל ועל הילדים ועל כל הטוב שה' נתן לכל אחד ואחד, ועל ידי שאדם שומח בה' ומכיר לו טובה, הוא זוכה לכפרת עוונות.

הודאה וכפרה

ו'כח' זה גם נשיאת כף והינו שהפנה נושא את כפיו בתפלה לה' על עם ישראל ומבקש מה' שימלא אסמינו שבע, בכדי שנוכל לשאת את כפנו ברנה ובהודאה לה', ומאידך ה' כף' היא מלשון כף אל כף, שהפנה מחבר את כפיו לקבל את השפע מאת ה' כשקבל את תפלתו, והפנה והעם מוחלים כף בשינה וממלאים את פיהם ברנה ומודים לפני ה' על הטוב שמשפיע עלינו.

ואמנם, אנו מודים לה' על דברים גשמיים, אבל ה' מתפאר בזה ביותר, כמו שאבא מבין שאינו יכול לדרש מבנו לשמח אלא על מאכלים ערבים שהביא לו, וההודאה הזאת חשובה כל כך לפני ה', עד שהמלאכים מקנאים בזה שהם לא זוכים לשבח כן את ה' ולגרם בכך נחת רוח גדולה כזו לה'.

לא נכון לאדם רק להתלונן על מה שעדין לא זכה למדות הטובות בשלמות, אלא יש לעסוק גם בהרהר הודאה על המדות הטובות שפבר זכה להן, ואפילו אם זה למחצה, לשליש ולרביע, שזכה למעט מעלות במדות הטובות, בכל זאת יודה על כן, ובזכות זה ה' ימלא את מחסורו ויזכה אותו במדות הטובות בשלמות הרצויה.

נחת של ה'

פי אדם צריך לגלות ולומר בפיו מילות אהבה לה', אף על פי שיש לו טעיות רבות, מדות רעות ושאר חסרונות ברוחני ובגשמי, בכל זאת יאמר לה': 'אני מעריך אותך בתוך החשך שאני נמצא בו, וכמו שאני חי על ידי הרוח שבתוכי בלי שאני רואה אותה, כך אני מאמין שאתה ה' מיטיב לי בכל רגע ורגע, אלא שאני לא מבחין בזה ונראה לי שיש לי חלילה רק חסרונות'.

ועל כך דוד מלפנו אומר: "אמרת לה' אלי אתה", ובכך דוד מלמדנו שיש לומר לה' אתה אלי שעוזר לי, ואף פאשר זוהי אמירה בלבד, בלי הרגשה אמיתית פזאת בלב, כי זו נחת רוח לפני ה' שאנו מהללים אותו, וכמו שנאמר: "אתה קדוש יושב תהלות ישראל", הינו שהצפייה של ה' יתברך מאתנו היא שנאמר לפניו שירות ותהלות וזו תכלית בריאתנו, כמו שכתוב (ישעיה מג כא): "עם זו יצאתי לי תהלת יספרי".

מעלתנו לעומת המלאכים

וה' צוה לברך אותו יתברך על האכילה הגשמית שלנו, כמו שכתוב: "ואכלת ושבעת וברכת את ה'", וכשהמלאכים רואים אותנו מהללים את ה' על האכילה, הם מתביישים מאתנו, שכן הקב"ה מחדש עבדנו בכל יום את כל הבריאה בשביל שנהלל אותו, והוא יתברך מיניע לנו על

מתיקות השירה בשני עולמות

זוכה לאור גדול, וכשיצא מן העולם, יגלה את טוב ה' ויזעק לה' בהודאה עצומה, שירה גדולה ואדירה.

ואל לנו לחשב שרק אנו מרגישים כך, אלא גם אברהם אבינו עבד את ה' מתוך חשכות גדולה שהייתה לו, כמו שאמר

רק לשבח את ה', גם אם חשוך לאדם ואינו מבין את הנהגת ה' עמו, כי העולם הזה הוא עולם חשוך והכל חשוך בעיני האדם, ועליו לצעק לה' "אלי אתה", 'אני מודה לך ה'!' גם פאשר לבו כל עמו ואינו מרגיש את חסד ה', ואדם שעושה כך,

אדם שמהלל ומשבח את ה' בעולם הזה, יזכה להלל את ה' גם בעולם הבא, כמו שאמרנו תז"ל (סנהדרין) כל האומר שירה בעולם הזה, זוכה ואומרה לעולם הבא, ובכדי לזכות להלל את ה' בעולם הזה, צריך לדעת מראש שפאן בזה העולם צריך

במדרש (בר"ר ח'): 'בן ארבעים ושמונה שנה הפיר אברהם את בוראו' [וגרסת הרמב"ם (הל' עכו"ם א ג) 'בן ארבעים שנה', וכן הוא במאירי על אבות (פ"א מ"א)] ויש אומרים (שם וכן בגדרים לב): 'בן שלש שנים הפיר אברהם את בוראו', ויש לפרש ששניהם אמת, ובגיל שלש הוא הפיר שדרגו ה' היא האמת, אבל עד גיל ארבעים עדן הוא לא הרגיש את טוב ה' ובכל זאת הוא עבד את ה' בהודאה ובהכרת הטוב מתוך חשכות גדולה, וכינו שששה פו, הציץ עליו בעל הבירה ונלה לו את טובו, ואז עבד את הקב"ה באהבה גדולה.

מה אתה צועק?...

וכמו שבמיתקני משחק, שומעים את הילדים שהם צועקים, ואחד צועק מתוך שמחה של הנאה וחברו צועק מרוב פחד שבלבו מהסבובים המספנים של המיתקן, כך בצאת הנשמה מן הגוף, קול צעקתה הגדולה הולך מסוף העולם ועד סופו (יזקא כ), ויש לפרש שהצעקה מתחלקת לשני פנים, האחד צועק מרוב שמחה על שזכה

להלל את ה' בעולם הזה, וחברו צועק מרוב צער ופחד על כך שלא עבד את ה' בימי חייו.

לכן עלינו להתחזק מאד לעבד את ה' כל ימי חיינו, וכאשר אנו עוסקים בתורה, נבין שהמטרה בלמוד היא להפיר את ה' יתברך דרך הברכות שאנו לומדים עליהן ודרך השבת שעליה אנו לומדים, וכגון פשולומדים על ערובי חצרות, נתבונן שהקב"ה דורש מאתנו שלא לצאת מחוץ לתחום הקדשה ושלא נצא מגדר יראי ה', לא במעשינו ואף לא בלבבנו, כי הלבנוש של יראי ה' הוא התחום של יראי ה' ואסור לצאת מחוץ לתחום.

ויראי ה' נקראים חרדים ואהובים, חרדים זה כלפי מה שאנו מקיימים את המצוות שאנו מחיבים בהן מיראת שמים, מפחד ה' ואימת הדין, והמסופים לעשות נחת רוח לה' גם בדרך שמיים שאינם מחיבים, וזאת מאהבתם לה', הם נקראים גם אהובים, ומי שהוא בדרך אהבה, הוא אהב את ה' גם כאשר הוא שרוי בחשכה ואפלה גדולה.

עצה מתוקה

פעמים רבות ישנם לאדם ספקות משים, כגון שקשה לו מאד להחליט האם לבחר לגור בדירה מסוימת וכדומה, ואז עליו להתבונן בזה שה' יתברך הוא הבעל הבית של העולם וה' הוא זה שחונן לאדם דעת, שהרי כל רגע ה' יתברך מחדש את העולם והדרך שמתחדש בכל רגע ורגע הוא המחשבה, שה' מחדש לאדם מרגע לרגע דעת טובה יותר ויותר ויבקש מה' שיתן לו דעת טובה להחליט ולעשות את הטוב ביותר ויבקש ממנו יתברך שישפיע עליו שפע מטובו הגדול, כדי שיוכל לעובדו ברחבות הדעת.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, רחם עלינו "כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב" והתקיים בנו מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (סוף סוטה): בעקבות משיחא היקר יאמיה ומחירי הדירות ודברים שאנו נצרכים לרכוש אותם לכלכלת משפחתנו יקרים מאד, והולכים ומתקשים מיום ליום, ויראי ה' נאנקים בצער ובמחסור.

אנא ה', חמל על עמך ורחם על נחלתך ותן שפע בעולם שנוכל להשיג את כל מחסורנו בקלות ולא ביקה כדי שנוכל לעבד אותך ברחבות הדעת, ונוכה ונראה בקרוב בביאת משיח צדקנו בלי צער ויסורים, ונהיה 'דור שכלו זכאי' שעובדים אותך ומודים לך על הסדיך ועל טובותיך שתשפיע עלינו ללא הרף, ומשיח צדקנו ולמדנו להיות עבדיך הנאמנים, שיהיו כל מעשינו לשם שמים "כלתי לה' לבדו", אמן סלה.

במעשה הקסד שעשיתי, שאצלך הוא בגדר מסירות מיוחדת. הוא כתב לי צ"ס על סה שמונים ושנים אלף שקלים!!! לא האמנתי למראה עיני, אבל הוא אמר: נתת שמונים ושנים שקלים, אני רוצה לתת לך את הסכום הזה כפול אלף פעמים...

הודיתי לו מאד, לא לפני שהתנתי אתו שאין זה שכר על המצוה אלא כמתנה מהצד, ושהשתפות שלו אתי במעשה הקסד היא בבחינת 'נר לאחד נר למאה' ובלי להפסיד משכרי לעולם הבא, כשר' אפרים שמע זאת, הוא התפעל יותר ואמר אני מאד מעריך את היראת שמים שלה ואני רוצה לעזור לה עוד, הוא נקנס אתי לחנות בגדים סמוכה ואמר לבעל החנות: תסדר לי בגדים איכותיים ביאה לבן תורה והכל על חשבון.

חזרתי לביתי שמח ומלא בהכרה ש'לא יכלמו לנצח כל החוסים בה', שהעושה צדקה אפילו ששקלו לו ובוסח בה, הוא לא יפסיד מכה כלל ולהפך הוא ירויח בקבלת כלים.

א. ה. בני ברק

המשך מתיקות הנשים

עליתי מחוץ לארץ לרגל הלולת הרשב"י, בעת אני מסתובב בבני ברק כדי לסדר כמה ענינים. לפני כן המשיך ר' אפרים ואמר: ערכתי קנה באותה חנות שבנראה אתה היית בה לפני, ובשמימי את הקנה, המוכר שח לי לפי תמו ואמר: 'לא לחנם רבי עסיבא אמר 'אשריכם ישראל', תראה מה זה יהודי, לפני עמד כאן יהודי שנראה שהפרכסה שלו לא בכי טוב והפריש מכיסו שמונים ושנים שקלים לטובת יהודי אחר שהיה חסר לו הסכום הזה לקניה שלו'.

דברי המוכר רגשו אותי מאד ובקשתי ממני שיראה לי את בעל הקסד הזה. המוכר אמר לי שאינו יכול לצאת מהחנות כי הוא באמצע משמרת עבודה, אבל הוא נתן לי סימן מבקש מי אתה לפי הקרע שיש לך בחליפה... בקשתי מה' שיציר לי למצוא אותה ובסיעתא דשמיא עלה בדעתי לחפש אותה בבית הכנסת הסמוכה, וכנראה שמצאתי אותה. אכן אני צודק? עניתי לו בחיוב.

ר' אפרים הוציא מכיסו פנקס צ"ס ואמר: אני רוצה להיות שתף אתך